

מראי מקומות - ביצה

יא.

במפרחין קצת יותר מן המדדין, ולעולם בשאין צריך לומר הבא מצודה ונצודנו, ונמצא שבאלו זימון מועיל להם.

א. אין נוטלים את העלי לקצב עליו בשר

כ' הר"ן (ה. בדפי הר"ף), דאע"ג דכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו, מ"מ כאן ס"ל לב"ש דאסור משום דהוי עובדין דחול. והמאירי כ' דטעם ב"ש הוא מפני שנראה שהוא רוצה לעשות עמה מלאכה הראוי' בה, דהיינו מלאכה האסורה. וכ' דב"ה ס"ל דמותר, משום שכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו, וכ"ש כאן שיש שמחת יו"ט (ומשמע דס"ל דב"ש חולקים אהא גופא דכלי שמלאכתו לאיסור מותר לצורך גופו, אלא ס"ל דגם לצורך גופו אסור, ודלא כהר"ן, דס"ל דבעלמא מודו ב"ש דמותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו). והרא"ה הביא צד נוסף מהגמ' בשבת, דעלי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס, אלא דב"ה ס"ל דמשום שמחת יו"ט התירו.

ז. אין נותנין את העור לפני הדורסן, וכו'

כ' הרא"ה דתרתני קתני, היכא דאין בו כזית בשר אין מגביהין אותו כלל, ואפי' היכא שיש בו כזית בשה, מ"מ אסור להניחו לפני הדורסן, משום מראית עין.

ח. אבל בתברא גרמי דברי הכל מותר

כ' הרא"ה דהחידוש הוא דאע"ג דאיכא טירחא יתירה, כיון דכלי גדול הוא, וטרחו מרובה, אפ"ה כיון דמלאכתו להיתר, מותר.

ט. אבל בתברא גרמי דברי הכל מותר

הק' ר' נחמן בן הרמב"ן, וכי טעמיהו דב"ש אתא אביי לאשמעינן, דלפי ב"ה אף בעלי מותר. ות' שיש נפק"מ לאחר שקצב עליו בשר, דמודו ב"ה דלאחר שקצב בשר על העלי אסור לטלטלו, ואין הדין כן בתברא גרמי, ואף אחר שקצב עליו בשר מותר לטלטלו.

י. איכא דאמרי אמר אביי

כ' השטמ"ק דא"ז כשאר איכא דאמרי בתלמוד, אלא הוי כאיכא דמפרקי לקו' הגמ' פשיטא.

יא. וב"ה אומרים מוליכין וכו'

כ' הר"ן דאפי' דרך רה"ר מותר, ואע"פ שהי' שייך להוליכו מאתמול, אפ"ה שרי, משום דהוצאה באוכל נפש כתיקון אוכל נפש עצמו היא, ולא כמכשירין, ותיקון אוכל נפש עצמו אפי' אפשר לעשותו מעיו"ט מותר, דאין חילוק בין אפשר ובין לא אפשר אלא במכשירין.

יב. ושזין שמולחין עליו בשר לצלי

פי' הרשב"א, דמעבד כלאחר יד הוא, ואין בו איסור אלא מדבריהם, ומשום תחלתן התירו סופן. והוסיף דדוקא לצלי מותר, אבל לקדרה לא, דאע"ג דאף הוא כלאחר יד הוא, מ"מ כיון דאפשר לי' בפורתא, דהיינו לצלי, לא ממנע מלשחוט, וא"כ לא שרי לי' טפי.

יג. אין מולחין את החלבים

פי' המשנה ברורה (תצט, יג), דדבר שאינו אוכל גמור, אם מולח כדי שלא יסריח, יש בו משום מעבד.

א. אמר אביי בדף

הק' המהרש"א בשם התוס' ישנים, למה לא תי' אביי כן גם על הרישא, והניח בקו'. וכ' הפני יהושע לעיל (:) דלק"מ, דמה דאמר' לעיל דלימא מסייע לי' לר"ח, דהיינו דר"ח מתני' היא, ומה חידש, ל"ק כ"כ, דהא מאן דס"ל דקרוב עדיף מוקי למתני' כגון שהי' רובא דהתיירא, וכגון שהזמין כמה שובכין, רק לא הזמין אותן הקרובין לשובך זה, וקמ"ל דאזלי' בתר קורבא ואסורות. וא"כ, ממילא מצינן למימר דר"ח אתא לאשמעינן, ומה דהק' הגמ' לימא מסייע וכו', היינו לרבה פרכין, דהיינו לימא משום דס"ל כר' חנינא מוקמי' בהכי. אבל בסיפא ליכא למימר הכי, שהרי משנה מפורשת היא, בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורה, א"כ מקשה שפיר, דהא ליכא למימר איפכא, מדקתני סיפא ואם אין שם אלא הן, מותרות, משמע דאיסורא משום הנך דאסירי, וא"כ מקשה שפיר.

ב. אמר אביי בדף

פרש"י, דכולהו קרוב נינהו, הלכך הלך אחר הרוב, דאיכא תרתי. ופי' המאירי, דהחידוש הוא דאע"פ דזהו מקום שהיונים הולכים שם לשאוף הרוח, וא"כ הוי מקום שהיונים רגילין לצאת שם, מ"מ הואיל ולא במקומו מצאו, חיישינן שמא זה המוכן הלך לו, וזה ממקום אחר שבשובך בא.

ג. רבא אמר... ולא מבעיא וכו'

כ' רש"י דלא גרסי' "ולא מבעיא קאמר", ופי' השטמ"ק בשם הריטב"א דזהו משום דלא אמרי' כן אלא היכא דעבדי' אוקימתא ע"פ דיוק בלשון, למה נקט לשון זה, והו"ל לנקוט לשון אחר, וע"ז אמרי' דלא מבעיא קאמר. אבל הכא ליכא למימר הכי, דהא רבא לא דייק כן ממתני', אלא מסברא דנפשי' קאמר. וע"ש מש"כ לפרש לפי אלו הגורסין כן.

ד. זימן בעליונה ולא זימן בתחתונה, ובא ומצא

בעליונה ולא מצא בתחתונה, הנך נמי אסירי, דאמרי' הנך אזלי לעלמא, והנך סרוכי סריך וסליקו

הק' הרשב"א, כיון דליכא אלא הני תרי קיני, וחד מינייהו אזיל ואיך אשתתיר, ומדדין נינהו, דליכא למיזל בתר רובא דעלמא, ואפי' לר' חנינא מ"ט לא אמרי' לכ"ע ככי הא אזלי' בתר קורבא, וכ"ש קורבא דמוכח, ואי משום דחד מן הקינים אזיל לעלמא, לימא דהנך דתחתונה אזיל, והעליונה נשארה במקומה, והניח בצ"ע. וע' בשטמ"ק שכ' דמה דפי' רבא דאסור בכה"ג, היינו משום דאיכא תרתי לריעותא, שלא מצאן במקומן, ועוד, שבקן האחר המוקצה לא מצא כלום, וכיון דכולהו נידי, ואיכא חד דאזיל לעלמא, לכן בכה"ג לא אזלי' בתר קורבא.

ה. אילימא במפורחין, וכו'

הק' המאירי, משמע בגמ' דאילו נתברר שהם אלו בעצמם, וכגון שיש לו בהם סימן או טביעות עין, שהן מותרין, וק', הרי מחוסרים צידה הם. ות' דאפשר שא"ז נאמר בדיוק, וחדא מינייהו נקט. עוד הביא מהגדולי הדור שאין הביאור דכאן דמפורחין הן לגמרי, אלא